

Перший урок – тренінг для учнів 8-9 класу

«Поважаю європейські цінності – будує сучасну Україну!»

Класний керівник Шадько О. О.

Мета:

- формування загальнолюдських принципів і норм життєдіяльності людини, суспільства й держави.
- навчити учнів розуміти грані особистості; розрізняти ознаки самоповаги, власної гідності; усвідомлювати роль цінностей в житті людини;
- сприяти становленню адекватної самооцінки учня (розуміння себе як цінності, людини з правами, свободами, інтересами);
- виховувати патріотизм, формувати гордість за досягнення своєї держави.

Ключові слова: європейські цінності, ціннісне ставлення особистості, ціннісні орієнтації, життєві цінності, самореалізація людини

Матеріали та обладнання: папір і маркери, дошка і крейда, роздатковий матеріал.

Хід уроку

Учень

Я всім серцем люблю Україну свою,
Про майбутнє ми дбаєм щоднини:
А в Європу усім ми народом йдемо,
Щоб було якнайкраще людині.
І сьогодні настав вже омріяний час:
Незалежна – бо наша Україна.
Із тризубом і гімном у Євросоюз
Іде наша земля - Україна

Вчитель

Україна – держава європейська. Вона представлена в усіх європейських організаціях, співпрацює з ЄС, громадяни України працюють у країнах Європи. Україна має своє місце, яке має європейський характер. Україна є частиною Європи. Ми повинні все робити, аби прискорити вхід у європейську співдружність. А це можливо лише за умови, що разом будемо збагачувати Україну, дбати про її авторитет, підвищувати добробут громадян.

Як відомо, розбудова української держави, ставить на порядок денний надзвичайно важливе і невідкладне завдання – виховання справжнього громадянина і патріота рідної землі. Лише люди, безмежно віддані українській національній ідеї, здатні відстояти незалежність, соборність України, вивести її з тимчасових соціально – економічних труднощів на шлях прогресу і процвітання.

З огляду на це побудова нового демократичного, гуманного суспільства, яке орієнтується на високі національні і загальнолюдські цінності.

Цінність — будь-яке матеріальне або ідеальне явище, яке має значення для людини чи суспільства, заради якого вона діє, витрачає сили, час, гроші, здоров'я тощо, заради якого вона живе.

Презентація свого друга

Кожен учень бере будь-яку «цінність», вручає її тій дитині, якій на його думку вона притаманна.

терпіння	повага
чесність (правдивість, щирість)	креативність
вимогливість	впевненість у собі
сміливість у відстоюванні своєї думки, поглядів	самоконтроль (стриманість, самодисципліна)
ініціативність	саморозвиток
активність	позитивне настроювання
доброзичливість	толерантність
відповідальність	об'єктивність
довіра	творчість (можливість творчої діяльності)

Вчитель ЯКІ ЦЕ – ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ?

Європейські цінності – це загальнолюдські принципи і норми життєдіяльності людини, суспільства й держави. Важливо, що в європейському житті існує повага й прагнення до повного дотримання цих цінностей. Основними нормами й принципами функціонування європейської спільноти є:

🌟 **Демократія** – це такий спосіб управління державою, коли населення має можливість вільно обирати тих, хто ними управляє і піклується про добробут й гарне життя всіх громадян в однаковій мірі. Це свобода слова й вибору, але не всюдозволеність. Свобода здійснюється в рамках закону, перед яким всі рівні.

🌟 **Верховенство права** – вся діяльність в державі базується на законах, які всі мають виконувати. Суперечності й спори вирішуються також на основі норм і принципів, що містяться в законах, мирним шляхом.

🌟 **Рівні умови для всіх**, це коли створені умови для всіх, хто бажає, незалежно від статі, віку, національності та віросповідання, вільно навчатися, працювати. Це повага до прав людини – право на життя, здоров'я, освіти, право обирати релігію й мову спілкування.

☛ **Побудова суспільства турботи й справедливості** – це суспільство, в якому всі піклуються один про одного і поважають один одного. Податки спрямовуються на виплату пенсій, заходи з охорони здоров'я, на допомогу безробітним, забезпечення недієздатних осіб (інвалідів). Цей процес називається «побудова системи соціального захисту», яка має захищати уразливих членів суспільства.

☛ **Повага до себе й інших** складається з таких цінностей як терпимість, повага та взаєморозуміння.

☛ **Повага до етнічних і культурних особливостей** є важливим здобутком ЄС.

☛ **Мир.** ЄС докладає зусиль для забезпечення миру й стабільності як в середині об'єднання, так і за його межами. Іноді в родині європейських народів трапляються непорозуміння, як в усіх родин. Але лідери європейських країн вирішують їх мирним шляхом і мирно співпрацюють один з одним заради спільного розвитку. ЄС допомагає підтримувати мир і в сусідніх країнах. Наприклад, солдати країн ЄС забезпечують мир в колишній Югославії або в Конго, а там велися кровопролитні війни. ЄС виступає за заборону протипіхотних мін. ЄС надає найбільшу допомогу біженцям – це особи, що тікають з рідної країни, в якій ведуться війни або конфлікти.

Вправа «Асоціативний куш»

Кожна дитина відповідає на питання: Що таке “Європа”? Які асоціації у Вас виникають зі словом “Європа”?

Перегляд відеоролика «Європа починається з тебе»

<https://www.youtube.com/watch?v=I3AWPeLgqOg>

Які цінності ви побачили? Це Європа чи Україна? А чи можемо ми так чинити? Що для цього треба зробити?

Вправа «Інформаційна хвилинка»

Визначено шість ступенів основних європейських цінностей. Я пропоную учням об'єднатися в групи. Шестеро дітей по черзі вибирають і зачитують одну цінність, потім запрошують учнів до своєї групи.

1. Перший ступінь – гуманістичне мислення (людина стоїть у центрі подій), латинське слово "humanitas" означає "людяність".
2. Другий ступінь – раціональність (означає, що раціональне мислення визначається розумом як єдиним джерелом пізнання).
3. Третій ступінь – секулярність (означає відокремлення політичних і релігійних організацій, політики та релігії, держави і державної церкви).
4. Четвертий ступінь – правова держава (включає чотири принципи: основні права, розподіл влад, прогнозованість дій держави, механізми безпеки).
5. П'ятий ступінь – демократія (означає політичний порядок, при якому панування спирається на волю народу і влада підзвітна народові).
6. Шостий ступінь – права людини як найбільший успіх людського розвитку (вперше рівні права забезпечуються всім людям).

Вчитель

Процес становлення незалежної демократичної України з її прагненням стати повноправним членом європейської спільноти передбачає всебічне утвердження в

суспільному та індивідуальному бутті цивілізованих норм життя на основі загальнолюдських цінностей та духовних, моральних і культурних засад життя українського народу. Тому кожен вас повинен мати не тільки необхідні компетенції, ґрунтовні знання з різних предметів, а й бути гідним громадянином, патріотом своєї держави; інтелектуально розвинутою, духовно і морально зрілою особистістю, яка готова протистояти викликам глобалізації життя.

У глобальному світовому суспільстві молодь не повинна втрачати свою індивідуальність, глибоке відчуття єдності з українським народом, повагу до його духовних, моральних і культурних надбань. Система цінностей і якостей особистості розвивається і виявляється через її власне ставлення

Ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави виявляється у патріотизмі, національній самосвідомості, правосвідомості, політичній культурі та культурі міжетнічних відносин.

Ціннісне ставлення до людей виявляється у моральній активності особистості, прояві чуйності, чесності, правдивості, працелюбності, справедливості, гідності, милосердя, толерантності, совісті, терпимості до іншого, миролюбності, доброзичливості, готовності допомогти іншим, обов'язковості, добросовісності, ввічливості, делікатності, тактовності; вмінні працювати з іншими; здатності прощати і просити пробачення, протистояти виявам несправедливості, жорстокості.

Ціннісне ставлення до природи формується у процесі екологічного виховання і виявляється у таких ознаках: усвідомленні функцій природи в житті людини, самоцінності природи; почутті особистої причетності до збереження природних багатств, відповідальності за них; здатності особистості гармонійно співіснувати з природою; здійснення природоохоронної діяльності з власної ініціативи

Ціннісне ставлення до мистецтва формується у процесі естетичного виховання і виявляється у відповідній ерудиції, широкому спектрі естетичних почуттів, діях і вчинках, пов'язаних з мистецтвом. Особистість, якій властиве це ставлення, володіє системою елементарних мистецьких знань, адекватно сприймає художні твори, здатна збагнути та виразити власне ставлення до мистецтва, прагне та вміє здійснювати творчу діяльність у мистецькій сфері.

Ціннісне ставлення до праці є важливою складовою змісту виховання особистості. Воно передбачає усвідомлення молоддю соціальної значущості праці, розвинену потребу в трудовій активності, ініціативність, схильність до підприємництва; розуміння економічних законів і проблем суспільства та засобів їх розв'язання, готовність до творчої діяльності, конкурентоспроможності й самореалізації за умов ринкових відносин, сформованість працелюбності як базової якості особистості.

Ціннісне ставлення до себе передбачає сформованість у зростаючій особистості вміння цінувати себе як носія фізичних, духовно-душевних та соціальних сил. Воно є важливою умовою формування у дітей та учнівської молоді активної життєвої позиції.

Вправа «Ціннісні орієнтації»

Кожна група отримує список термінальних та інструментальних цінностей. Кожної цінності приписується порядковий номер. Мінімум – 1, а максимум – 5. Одиницею відзначаються цінності, що не мають ніякого значення. Двійкою – ті, які, в принципі, можуть бути важливі. Трійкою – цінності з певним, конкретним значенням. Четвіркою – важливі твердження. І п'ятіркою – те, що людина ставить понад усе.

Список термінальних цінностей

- активне діяльне життя (повнота й емоційна насиченість життя);
- життєва мудрість (зрілість думок і здоровий глузд, що досягається життєвим досвідом);
- здоров'я (фізичне і психічне);
- цікава робота;
- краса природи і мистецтва (переживання прекрасного в природі й у мистецтві);
- кохання (духовна і фізична близькість з коханою людиною);
- матеріально забезпечене життя (відсутність матеріальних ускладнень);
- наявність хороших і вірних друзів;
- суспільне покликання (повага колективу, товаришів по роботі);
- пізнання (можливість розширення своєї освіти, кругозору, загальної культури, інтелектуальний розвиток);
- продуктивне життя (максимально повне використання своїх можливостей, сил і здібностей);
- розвиток (робота над собою, постійне фізичне і духовне вдосконалення);
- розваги (приємне, необтяжливе проведення часу, відсутність обов'язків);
- свобода (самостійність, незалежність у думках і вчинках);
- щасливе сімейне життя;
- щастя інших (добробут, розвиток і вдосконалення інших людей, всього народу, людства загалом);
- творчість (можливість творчої діяльності);
- впевненість у собі (внутрішня гармонія, свобода від внутрішніх протиріч, сумнівів).

Список інструментальних цінностей:

- акуратність (охайність), порядок у справах;
- вихованість (хороші манери);
- високі запити (високі вимоги до життя і високі домагання);
- життєрадісність (почуття гумору);
- старанність (дисциплінованість);
- незалежність (здатність діяти самостійно, рішуче);
- непримиренність до недоліків у собі та інших;
- освіченість (широта знань, висока загальна культура);
- відповідальність (почуття обов'язку, вміння тримати своє слово);
- раціоналізм (уміння розсудливо і логічно мислити, приймати обдумані, раціональні рішення);
- самоконтроль (стриманість, самодисципліна);
- сміливість у відстоюванні своєї думки, поглядів;
- тверда воля (уміння настояти на своєму, не відступати перед труднощами);
- терпимість (до поглядів і думок інших, уміння прощати іншим їхні помилки);
- широта поглядів (уміння зрозуміти чужу точку зору, поважати, звичаї, звички, смаки інших);
- чесність (правдивість, щирість);
- ефективність у роботі (працьовитість, продуктивність);
- чуйність (дбайливість).

Питання для обговорення

Кожна група презентує свої цінності, які людина ставить понад усе

- Що ви відчували, коли вас просили оцінити цінності?
- Чи легко було розставатися з вашими цінностями? Чому?
- Які труднощі виникли в ході групової роботи?
- Чи задоволені ви цінностями, що залишилися?
- Чи важко було вибирати цінності й віддавати їх?
- Яке у вас було відчуття, коли залишились дані цінності?

Висновок

Молодь будь-якої країни творить її майбутнє: мріє, забігає наперед, будує грандіозні плани і проекти. Саме в лавах теперішньої молоді перебувають ті, хто завтра стане біля керма держави. Вам належить будувати сучасну Україну та керувати нею. Зараз у кожного з вас є можливість активно працюють у громадському русі, ви майбутня еліта нашого суспільства, повинні формувати лідерські здібності, щоб ефективно працювати в обраній сфері суспільного життя.

Учень «Україна в Європейському Союзі»

В Європейському союзі могутні країни,
І бажає вступити в союз Україна.
Ми – горда держава незламних людей,
Маємо безліч пропозицій, цікавих ідей.
Європейський Союз для нас – майбуття
Де забудемо про злидня життя
Де не буде міграцій, збережеться сім'я
Разом ми не відчуємо жах у слові «Війна»
Україна – велика і сильна держава,
Що несе з давнини перемоги і славу,
Незалежна розвинена наша країна,
Дорога і найкраща мені Батьківщина.
Громадянином європейським хочу я стати.
Щоб в неньки моєї було ліпшим життя,
Щоб країна була конкурентоспроможна ,
А кожна родина щаслива й заможна.
Моя Україна – зоря світанкова,
Пшеничні лани, голубі небеса,
Її солов'їна калинова мова
Світиться, наче на сонці роса.

Вчитель

Проголосивши європейський вибір, наша держава у партнерстві із різноманітними європейськими структурами в усіх напрямках своєї діяльності бере участь у світових інтеграційних процесах. Україна є сусідом великого континентального об'єднання держав під назвою Європейський Союз, до складу якого увійшла переважна більшість держав Європи. Загальною стратегічною метою становлення України як європейської держави є отримання повноправного членства в Європейському Союзі.

Не можна також не погодитися із тим фактом, що молодь стала сьогодні тією верствою населення, яка відчуває на собі найбільшу відповідальність за наше спільне майбутнє. Водночас саме молода генерація України не бачить альтернативи європейській перспективі розвитку нашої держави. Але в житті все починається з малого і відчуття себе європейцем теж. І тому не лише загальна інформація про наших сусідів, але й безпосередня співпраця, розуміння європейських цінностей є важливою запорукою нашого добросусідства.

Вправа «Що дані цінності означають для мене»

Життєві цінності можна визначити, використовуючи такий принцип:

- Складіть список того, що робить вас щасливим.
- Проаналізуйте, наскільки кожен пункт для вас життєво важливий? Якщо ви спокійно або зі скрипом можете прожити без цього - викреслюйте.
- Періодично повертайтеся до списку, проводячи його аудит, поки не залишиться п'ять пунктів.

Це і будуть ті життєві цінності, які визначають ваше життя. Найімовірніше, вони будуть відображати ваш світогляд, який сформувався під впливом оточуючих вас людей і життєвого досвіду.

<i>Цінність</i>	<i>Вибери 10 цінностей, важливих для тебе</i>	<i>З обраних 10 цінностей вибери 5</i>	<i>Спробуй пронумерувати їх за ступенем значимості</i>
Воля			
Наполегливість			
Відвертість			
Скромність			
Здатність розуміти			
Самоповага			
Довіра			
Віра			
Краса			
Терпіння			
Сила			
Вірність			
Любов			
Ніжність			
Щирість			

Життєрадісність			
Благополуччя			
Надія			
Неординарність			
Уміння спілкуватися			
Винахідливість			
Чесність			
Гідність			
Мудрість			
Друзі			
Принциповість			
Самодисципліна			
Незалежність			
Рішучість			
Прагнення до знань			
Логічність			
Практичність			
Дипломатичність			
Кохання			
Здатність мислити			
Розум			
Досконалість			
Доброта			
Совість			
Гнучкість			
Багатство			
Свобода			
Визнання			
Саморозвиток			
Реалізація			

внутрішніх можливостей			
Відчуття радості й повноти життя			
Відповідальність			
Здоров'я			
Гармонія в сім'ї			
Самореалізація			
Цікава робота			
Творчість			

Питання для обговорення

- Яку інформацію для роздумів ви отримали, виконуючи цю вправу?
- Чому важливо в житті мати особисті цінності?
- Як ви вважаєте, під впливом чого формуються цінності? (Відповідь: сім'я, релігія, культура, друзі, засоби масової інформації тощо.)
- Чи змінюються з часом цінності? (Деякі цінності є базовими, центральними; вони практично не змінюються упродовж життя, інші ж цінності будуть трансформуватися.

Висновок

Гідна самореалізація людини — мета цивілізаційного розвитку України

Під гідною самореалізацією можна розуміти розкриття життєвого потенціалу людини в тілесному, творчому й духовному вимірах, що робить її креативною, а тому корисною для сучасного інноваційного суспільства. Така самореалізація органічно поєднує індивідуальні та комунікативні можливості людини. Гідна самореалізація означає діяльність, яка не лише розкриває здібності людини, здійснює її цілі й цінності, а й приносить задоволення її потреб та потреб її родини.

Гідно самореалізована людина є щасливою — і в професії, і в родині, і в соціальному громадянському просторі. Така людина вступає у відносини, здатні створювати відкрите демократичне суспільство, яке не знищує свободу в обмін на "щастя", а робить економічну, політичну, духовну свободу особистості умовою свого розвитку.

Підбиття підсумків

Діти отримують шаблони долоньок, на яких пишуть відповідь на запитання «Що я можу запропонувати європейцям?».

Учень

Будуймо Україну

Квітучу, співочу,

І з небом блакитним,

Мов очі дівочі.

Будуймо найкращу свою Батьківщину,

Щоб щастя вселилось у кожну родину!

РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

Додаток 1

терпіння	повага
чесність (правдивість, щирість)	креативність
вимогливість	впевненість у собі
сміливість у відстоюванні своєї думки, поглядів	самоконтроль (стриманість, самодисципліна)
ініціативність	саморозвиток
активність	позитивне настроювання
доброзичливість	толерантність
відповідальність	об'єктивність
довіра	

Додаток 2

Вправа «Інформаційна хвилинка» (5 хв.).

1. Перший ступінь – гуманістичне мислення (людина стоїть у центрі подій), латинське слово "humanitas" означає "людяність".
2. Другий ступінь – раціональність (означає, що раціональне мислення визначається розумом як єдиним джерелом пізнання).
3. Третій ступінь – секулярність (означає відокремлення політичних і релігійних організацій, політики та релігії, держави і державної церкви).
4. Четвертий ступінь – правова держава (включає чотири принципи: основні права, розподіл влад, прогнозованість дій держави, механізми безпеки).
5. П'ятий ступінь – демократія (означає політичний порядок, при якому панування спирається на волю народу і влада підзвітна народові).
6. Шостий ступінь – права людини як найбільший успіх людського розвитку (вперше рівні права забезпечуються всім людям).

Вправа «Ціннісні орієнтації»

Додаток

3

Кожної цінності приписується порядковий номер. Мінімум – 1, а максимум – 5. Одиницею відзначаються цінності, що не мають ніякого значення. Двійкою - ті, які, в принципі, можуть бути важливі. Трійкою - цінності з певним, конкретним значенням. Четвіркою - важливі твердження. І п'ятіркою - те, що людина ставить понад усе.

Список термінальних цінностей

- активне діяльне життя (повнота й емоційна насиченість життя);
- життєва мудрість (зрілість думок і здоровий глузд, що досягається життєвим досвідом);
- здоров'я (фізичне і психічне);
- цікава робота;
- краса природи і мистецтва (переживання прекрасного в природі й у мистецтві);
- кохання (духовна і фізична близькість з коханою людиною);
- матеріально забезпечене життя (відсутність матеріальних ускладнень);
- наявність хороших і вірних друзів;
- суспільне покликання (повага колективу, товаришів по роботі);
- пізнання (можливість розширення своєї освіти, кругозору, загальної культури, інтелектуальний розвиток);
- продуктивне життя (максимально повне використання своїх можливостей, сил і здібностей);
- розвиток (робота над собою, постійне фізичне і духовне вдосконалення);
- розваги (приємне, необтяжливе проведення часу, відсутність обов'язків);
- свобода (самостійність, незалежність у думках і вчинках);
- щасливе сімейне життя;
- щастя інших (добробут, розвиток і вдосконалення інших людей, всього народу, людства загалом);
- творчість (можливість творчої діяльності);
- впевненість у собі (внутрішня гармонія, свобода від внутрішніх протиріч, сумнівів).

Список інструментальних цінностей:

- акуратність (охайність), порядок у справах;
- вихованість (хороші манери);
- високі запити (високі вимоги до життя і високі домагання);
- життєрадісність (почуття гумору);
- старанність (дисциплінованість);
- незалежність (здатність діяти самостійно, рішуче);
- непримиренність до недоліків у собі та інших;
- освіченість (широта знань, висока загальна культура);
- відповідальність (почуття обов'язку, вміння тримати своє слово);
- раціоналізм (уміння розсудливо і логічно мислити, приймати обдумані, раціональні рішення);
- самоконтроль (стриманість, самодисципліна);
- сміливість у відстоюванні своєї думки, поглядів;
- тверда воля (уміння настояти на своєму, не відступати перед труднощами);
- терпимість (до поглядів і думок інших, вміння прощати іншим їхні помилки);
- широта поглядів (уміння зрозуміти чужу точку зору, поважати, звичаї, звички, смаки інших);
- чесність (правдивість, щирість);
- ефективність у роботі (працьовитість, продуктивність)

Вправа «Що дані цінності означають для мене»

Додаток 4

<i>Цінність</i>	<i>Вибери 10 цінностей, важливих для тебе</i>	<i>З обраних 10 цінностей вибери 5</i>	<i>Спробуй пронумерувати їх за ступенем значимості</i>
Воля			
Наполегливість			
Відвертість			
Скромність			
Здатність розуміти			
Самоповага			
Довіра			
Віра			
Краса			
Терпіння			
Сила			
Вірність			
Любов			

Ніжність			
Щирість			
Життєрадісність			
Благополуччя			
Надія			
Неординарність			
Уміння спілкуватися			
Винахідливість			
Чесність			
Гідність			
Мудрість			
Друзі			
Принциповість			
Самодисципліна			
Незалежність			
Рішучість			
Прагнення до знань			
Логічність			
Практичність			
Дипломатичність			
Кохання			
Здатність мислити			
Розум			
Досконалість			
Доброта			
Совість			
Гнучкість			
Багатство			
Свобода			

Визнання			
Саморозвиток			
Реалізація внутрішніх можливостей			
Відчуття радості й повноти життя			
Відповідальність			
Здоров'я			
Гармонія в сім'ї			
Самореалізація			
Цікава робота			
Творчість			

Джерело:

1. ОСНОВНІ ОРІЄНТИРИ ВИХОВАННЯ учнів 1-12-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України (програма)
2. Програма «ОСОБИСТА ГІДНІСТЬ. БЕЗПЕКА ЖИТТЯ. ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ», 9-й клас. Автори - упорядники Бойчук Н.І. Грінчук Н.М. Молочний В.В. та інші
3. Методика «Ціннісні орієнтації» м.Рокіча.
4. <https://www.youtube.com/watch?v=I3AWPeLgqOg>)
5. http://ukrcei.org/uploads/files/default/zbirka_29_03_2011.pdf